

BO'LAJAK TEXNOLOGIK TA'LIM O'QITUVCHILARIDA KASBIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHNING METODIK MODEL VA TAKSONOMIYASI

K.A. Kutlimuradov,

Ajiniyoz nomidagi Nukus DPI, "Aniq va tabiiy fanlarni masofadan o'qitish" kafedrası katta o'qituvchisi, (PhD) Nukus, Karakalpakstan

Annotatsiya Maqolada tizim va muhit o'rtasidagi aloqadorlikni o'rganish shuni ko'rsatdiki, muhit tizimga resurslarni yetkazib beradi, tizimdan esa faoliyatning yakuniy natijasini qabul qilish, takomillashtirish, bu borada ta'lim oluvchilarning kompetensiyalari, ta'limda, jumladan bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarida kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning metodik modeli va taksonomiyasi masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Kompetensiya, kompetentlik, kompetentli yondashuv, texnika va texnologiyalarning modernizatsiyalashuvi, ilm va fanning jadal taraqqiyoti.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ И ТАКСОНОМИЯ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Кутлимуратов К.А.,

Нукусский ГПИ им. Ажинияза, Кафедра «Дистанционное обучение точных и естественных наук» старший преподаватель, (PhD) Нукус, Каракалпакстан

Аннотация: В статье исследование взаимосвязи системы и среды показало, что среда поставяет ресурсы системе, а система обеспечивает конечный результат деятельности, совершенствование компетенций обучающихся в этом отношении, в образовании, в том числе будущем. технологического развития Освещены вопросы методической модели и таксономии развития профессиональных компетенций учителей естественных наук.

Ключевые слова: Компетентность, компетентность, компетентный подход, модернизация техники и технологий, стремительное развитие науки и техники.

METHODOLOGICAL MODEL AND TAXONOMY OF PROFESSIONAL QUALITIES DEVELOPMENT IN FUTURE TECHNOLOGICAL EDUCATION TEACHERS

K.A. Kutlimuradov,

Nukus DPI named after Ajiniyaz, «Distance teaching of exact and natural sciences» department senior teacher, (PhD) Nukus, Karakalpakstan

Abstract. In the article, the study of the relationship between the system and the environment showed that the environment supplies resources to the system, and the system provides the final result of the activity, improvement, competences of learners in this regard, in education, including future technological development. Issues of methodical model and taxonomy of development of professional competences in science teachers are highlighted

Key words. Competence, competence, competence approach, modernization of equipment and technologies, rapid development of science and technology.

Tizim – bu ma'lum bir tashqi shart-sharoitda muammoli vaziyatlarni yechish maqsadiga qaratilgan funksiya tuzilmasi. Tizimli-tuzilmaviy (amaliy, asosli) yondashuv obyektning tuzilish xususiyatlarini yaxlit, tarkibiy qismlarga berilgan vaqt oralig'i bo'yicha bo'laklangan holatda qarab chiqishni ko'zda tutadi [1].

Mazkur tadqiqot ishimizda yuqorida keltirilgan "tizim" tushunchasining mohiyatini ochib berishga harakat qildik. Tizim – bu o'zaro hamkorlikdagi tartibli joylashgan qismlar birligini ifodalovchi yaxlitlik. Tizim haqida gapirilganda, "tizim" hamda "muhit" tushunchalarining o'zaro nisbatini qarab chiqish maqsadga muvofiq bo'ladi. Tizim – yunoncha so'zdan olingan

bo‘lib, sistema-qismlardan tuzilgan, birlashtirilgan) ma‘lum bir yaxlitlikni hosil qiluvchi, biri bilan ma‘lum bir munosabat va bog‘lanishlarda bo‘lgan elementlar majmuasi tushuniladi. Muhit barcha tizimlar mujassamlashuvi bo‘lib, u tadqiq qilinayotgan, ajratib olingan va ayni vaqtda atrofimizni o‘rab turgan olamning bizni qiziqtirayotgan qismidan tashqarida yotadi. Bundan xulosa chiqarish mumkinki: tizim – bu qandaydir yo‘l bilan muhitdan ajratib olingan obyektlar to‘plami [1].

Tizim va tashqi muhit o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni berilgan vaziyatdagi ahamiyatiga ko‘ra, bitta kiruvchi va bitta chiquvchi aloqa sifatida tasavvur qilish mumkin. Bunda tizim va muhit o‘rtasidagi kiruvchi va chiquvchi aloqa davomida ta‘lim oluvchi, o‘quvchi resurs sifatida muayyan pedagogik tizimning yakuniy mahsuli mutaxassis sifatida shakllanib, madaniy va ijtimoiy muhitda faoliyat ko‘rsatish uchun safarbar etiladi [2].

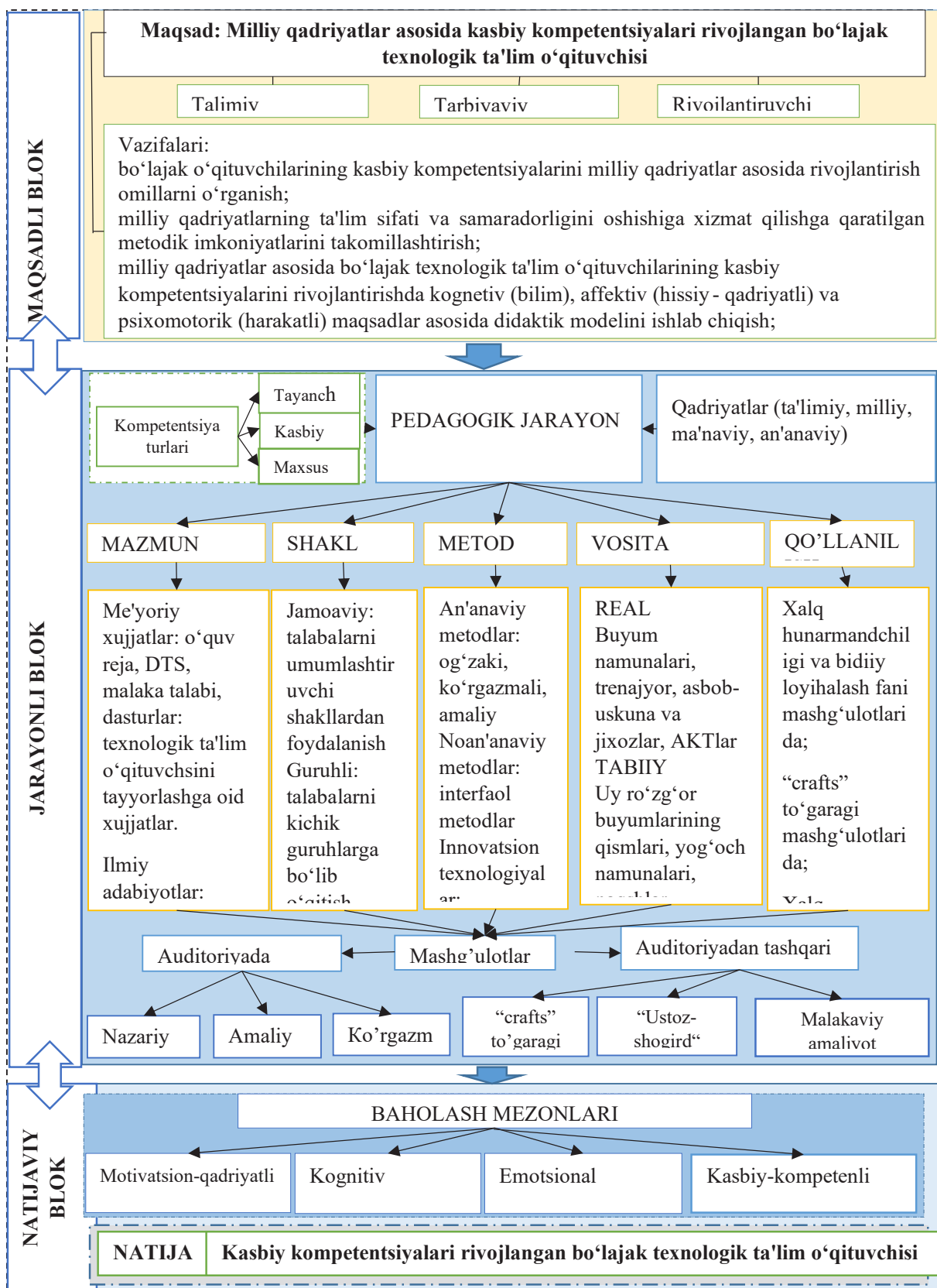
Tizim sifatida tizim sifatlariga ega bo‘lgan qaralayotgan tizimning nisbatan erkli, maqsad, yaxlitlik, bog‘lanishlarga ega qismi qaraladi. Tizim – bu muayyan bir tashqi shart-sharoitda muammoli vaziyatlarni yechish maqsadiga qaratilgan mehnat faoliyati, funksiyasi va tuzilmasi ekanligini aytish joiz [1].

Tadqiqot ishi doirasida tizim va muhit o‘rtasidagi aloqadorlikni o‘rganish shuni ko‘rsatdiki, muhit tizimga resurslarni yetkazib beradi, tizimdan esa faoliyatning yakuniy natijasini qabul qilishi bilan izohlandi.

Shunisi e‘tiborliki, tizimning faoliyat natijalari prinsipial jihatdan muhitni yarata olmaydi, ya‘ni tizim muhitga o‘z ehtiyojlarini qondirish manbai sifatida kerak bo‘ladi. Pedagogik tizimlarni tahlil qilish ikki kategoriyada amalga oshiriladi: subyektlar, ya‘ni ular o‘zaro ta‘sirlashib, tizimning mavjudligiga asos bo‘luvchi maqsadga erishish uchun xizmat qiladi va obyektlar, ya‘ni ular bilan ta‘sirlashuv natijasida subyektlar shaxsiy funksiyalarini amalga oshiradi. Ta‘lim mazmuni ta‘lim oluvchi ongi yordamida o‘zlashtiriladi va o‘zgartiriladi, shaxs tomonidan o‘quv faoliyati jarayonida dunyoqarash, qadriyatlar va mohiyatlar, e‘tiqodlar, tasavvurlar, bilim va ko‘nikmalar tizimiga aylantiriladi.

Yuqorida ko‘rsatilgan tizimning shakllanish bosqichlarining muammoli vaziyatda qo‘llanilishi, tizimning maqsadi, mehnat faoliyati, mehnat funksiyalari va tuzilmasini aniqlash tashqi muhit tomonidan chegaralangan sharoitda faoliyat ko‘rsatuvchi real tizimlarning etaloni bo‘lib xizmat qila oladigan tashkiliy-metodik tizimni yaratish imkonini beradi. Bunda tizim – maqsadga muvofiq faoliyat ko‘rsatuvchi tuzilma bo‘lib, u muayyan tashqi muhitda muammoli vaziyatni hal etish imkoniga ega bo‘ladi. Aniq bir tizimlarni loyihalash va tahlil qilishda quyidagi omillarni hisobga olish zarur: tizim ishlashining maqsadi; tizim komponentlari va ularning munosabatlari; tizim bilan atrof-muhitning o‘zaro ta‘siri. Tizimlarni ichki va tashqi muhit bilan axborotlarni uzatish, qabul qilish, saqlash hamda qayta ishlash nuqtai nazaridan tadqiq qilish hamda loyihalashga tizim axborotli yondashuv deb ataladi.

Modelning maqsadi uch darajada: ta‘limiy – milliy qadriyatlar asosida «Xalq hunarmandchilik va badiiy loyihalash» fanini o‘qitish jarayonini tashkillashtirish, talabalarni xalq hunarmandchilik elementlari bilan tanishtirish; tarbiyaviy – bo‘lajak texnologik ta‘lim o‘qituvchilarida xalq hunarmandchiligiga oid kasbiy kompetensiyalarni milliy qadriyatlar asosida rivojlantirish (xalq hunarmandchiligining turlari, buyumlarni yasash jarayoni, naqsh turlari, yog‘ochni turlarga ajratgan holda turlarga ajratilishi)ni o‘rgatish; rivojlantiruvchi – bo‘lajak texnologik ta‘lim o‘qituvchilari xalq hunarmandchiligiga oid ilmiy ma‘lumotlarni milliy qadriyatlar asosida o‘rganish, ularda elementar tahlil, sintez qilish hamda xulosa chiqarish qobiliyatlarini rivojlantirish kiritildi. Tadqiqot ishi jarayonida bo‘lajak texnologik ta‘lim o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini milliy maqsadida didaktik model ishlab chiqildi (1-rasm).

1-rasm. Milliy qadriyatlar asosida bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarida kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning metodik modeli

Shuni ta'kidlash joizki, model tadqiqot ishida o'qituvchi faoliyati modeli tuzilmasi nafaqat matn tarzida, balki umumiy ko'rinishdagi sxema tarzida ham keltirildi. Bu ixtiyoriy pedagogik faoliyatni modellashtirish imkonini beradi.

Mazkur model uchta blokka (maqsadli blok, jarayonli blok, natijaviy blok) ajratilib, maqsadli blok (maqsad, ta'limiy, tarbiyaviy, rivojlantiruvchi, vazifalar), jarayonli blok (kompetensiya turlari (tayanch, maxsus, kasbiy), qadriyatlar (ta'limiy, milliy, ma'naviy, an'anaviy), pedagogik jarayon (mazmun, shakl, metod, vosita, qo'llanish sohasi), mashg'ulotlar (auditoriya va auditoriyadan tashqari)), natijaviy blok (baholash mezonlar (motivatsion-qadriyatli, kognetiv, emotsional va kasbiy-kompetentli) hamda natija) ni o'z ichiga oladi.

Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining xalq hunarmandchiligiga oid kasbiy kompetensiyalarini milliy qadriyatlar asosida rivojlantirishga ta'sir ko'rsatuvchi kompetensiyaning turlari tayanch, kasbiy va maxsus kompetensiyalar hisoblanadi. Ushbu pedagogik jarayonni baholash motivatsion-qadriyatli, kognetiv, emotsion va kasbiy-kompetentli mezonlarga ko'ra amalga oshiriladi. Bu mezonlarga asoslanib, o'zlashtirishning yuqori, yaxshi va o'rta darajalari ishlab chiqildi, Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining xalq hunarmandchiligiga oid kasbiy kompetensiyalarni milliy qadriyatlar asosida rivojlanganligi baholandi. Natijada, milliy qadriyatlar asosida bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining xalq hunarmandchiligiga oid kasbiy kompetensiyalarining rivojlanganligiga erishildi.

Model – pedagogik muammoning qismlarga bo'lingan holda kichik obyektlarda o'rganilishi, jarayonlarning tashkil etilish natijasida umumiy global maqsadga yo'naltirilgan holda, bosqichma-bosqich ta'lim natijalariga erishish hamda bir butun holatda jarayonni yuritish va nazorat qilish imkoniyatida yaxlit maqsadga erishish [3].

Model to'rta vazifani qamrab olgan bo'lib, unda bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini milliy qadriyatlar asosida rivojlantirish omillarni o'rganish, milliy qadriyatlarning ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qilishga qaratilgan metodik imkoniyatlarini takomillashtirish, milliy qadriyatlar asosida bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda kognetiv (bilim), affektiv (hissiy - qadriyatli) va psixomotorik (harakatli) maqsadlar asosida didaktik modelini ishlab chiqish, bo'lajak o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini milliy qadriyatlar asosida rivojlantirishga xizmat qiluvchi dasturiy va metodik ta'minotini yaratishni o'ziga vazifa sifatida qabul qiladi.

Modelda pedagogik jarayon quyidagi darajalar bilan metodik elementlar ko'rsatildi. Mazmun (Me'yoriy hujjatlar: o'quv reja, DTS, malaka talabi, dasturlar: texnologik ta'lim o'qituvchsini tayyorlashga oid hujjatlar. Ilmiy adabiyotlar: ilmiy va texnik adabiyotlar elektron qo'llanmalar O'UMLar, elektron manbalar. Qo'shimcha materiallar: didaktik manbalar, ko'rgazmali qurollar, maket va trenajyorlar); shakl (Jamoaviy: talabalarni umumlashtiruvchi shakllardan foydalanish. Guruhli: talabalarni kichik guruhlariga bo'lib o'qitish. Yakka: individual tarzda mashg'ulotlar tashkil etish.); metod (An'anaviy metodlar: og'zaki, ko'rgazmali, amaliy. Noan'anaviy metodlar: interfaol metodlar. Innovatsion texnologiyalar: Loyihalash metodi, CLEVER portfolio, "eminbar" texnologiyasi); vosita (Real: buyum namunalari, trenajyor, asbob-uskuna va jihozlar, AKTLar. Tabiiy: uy-ro'zg'or buyumlarining qismlari, yog'och namunalari, naqshlar. Bosma: ko'rgazmali plakatlar, panolar, chizmalar va sxemalar), qo'llanish sohasi (Xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalash fani mashg'ulotlarida; "crafts" to'garagi mashg'ulotlarida; Xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalash fanidan mustaqil ta'limni tashkil etish jarayonida.) uzviy bog'langan.

Auditoriyada nazariy, amaliy, ko'rgazmali, auditoriyadan tashqari mashg'ulotlar, "crafts" to'garagi, ekskursiya, ustoz-shogird tizimi va malakaviy amaliyotlarda tashkil etildi.

Tadqiqot ishini olib borishda, eng avvalo, uning maqsadini, ushbu maqsadga erishish uchun pedagogik jarayonni belgilab olindi va belgilab olingan pedagogik jarayon orqali natijaga erishildi. "Maqsad-maqsadga eltuvchi jarayon-natija" bu ta'limiy uchlik hisoblanadi. Pedagogik uchlikning o'rta bo'g'ini jarayonga hozirgi vaqtda e'tibor kuchaygan bo'lsada, bir qator pedagog olimlar ushbu pedagogik zanjirning boshidagi va oxiridagi halqalari ustida bir qancha ilmiy-tadqiqot ishlari olib borilmoqda. Ushbu soha bo'yicha Chikago universiteti professori Blum tomonidan bilim olish sohasidagi o'quv maqsadlari taksonomiyasining

yaratilishi e'tiborga molik.

“Taksonomiya” atamasi yunoncha soʻzdan olingan boʻlib taxis (tartib boʻyicha joylashuvi) va nomos (qonun) soʻzlari birikmasidan iborat boʻlib, oʻrganilayotgan obyektlarni oʻzaro aloqadorlik asosida tasniflash va tizimlashtirish maʼnosini anglatadi [1].

Blum taksonomiyasi oʻquv faoliyatining turli sohalarini qamrab oladi. Jumladan, kognitiv (bilish), affektiv (hissiy – qadriyatli), psixomotor (harakatli). Texnologiya fanidan mashgʻulotlarni tashkil etishda talabalarning har bir soha boʻyicha mashgʻulotlarni mustaqil oʻzlashtira olish, tanqidiy fikrlash va hunarmandchilikka oid kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda taʼlim jarayonidagi holati haqida toʻxtalib oʻtamiz.

Kognitiv soha. Bu sohada hunarmandchilikka oid olingan texnik bilimlarni fanga oid yangi bilimlarni oʻzlashtirishda texnologik jihatdan qayta takrorlash, ularni egallangan kompetensiyalar bilan uygʻunlashtirish natijasida yangi texnik-texnologik mashq bajarish qonun-qoidalarini oʻrganish zaruratiga tegishli oʻquv maqsadlari kiritiladi.

Affektiv soha. Oʻquvchilarni hunarmandchilikka oid tayanch kompetensiyalarni rivojlantirish jarayonida hunar egallashga boʻlgan qiziqish va moyilliklarni rivojlantirish, ichki hamda tashqi psixologik taʼsirlar natijasida texnologik munosabatni shakllantirish, uni mustaqil ravishda amaliy mashgʻulotlarni bajarishda tushunib yetish orqali katta hayotga tatbiq qilish maqsadlari kiritiladi.

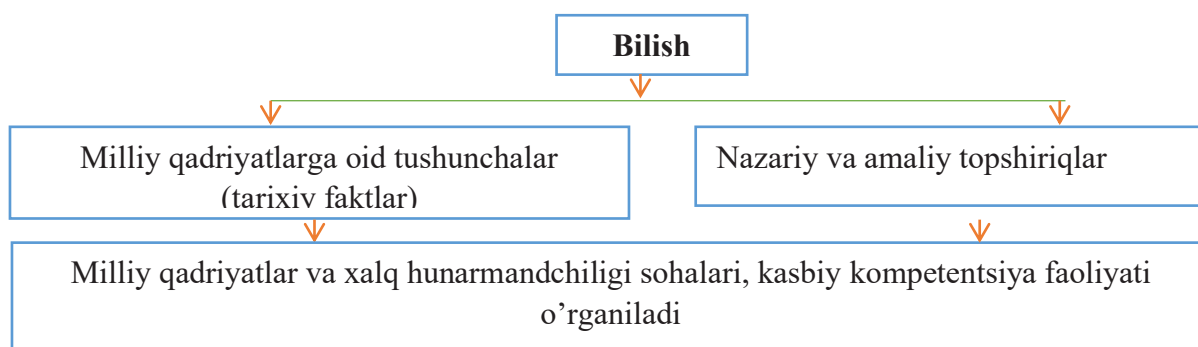
Psixomotorli soha. Bunga hunarmandchilikka oid tayanch kompetensiyalarni rivojlantirish jarayonidagi psixologik faoliyat, texnik va texnologik jarayonlarda jismoniy faoliyat natijasida asab muskullarini markazlashtirish kompetensiyalarini shakllantirish bilan bogʻliq maqsadlar kiritiladi.

Blum taksonomiyasi asosida hunarmandchilikka oid tayanch kompetensiyalarning rivojlantirish maqsadi, mazmuni, shakllari ilmiy asoslandi.

Boʻlajak texnologik taʼlim oʻqituvchilarning hunarmandchilikka oid kasbiy sifatlarini rivojlantirish metodikasi bevosita B.Blumning bilim olish sohasidagi oʻquv maqsadlari taksonomiyasi asosida quyidagi olti toifadagi asosiy oʻquv maqsadlaridan iboratligidan kelib chiqib ishlandi.

Tadqiqot ishida boʻlajak texnologik taʼlim oʻqituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda B.Blum taksonomiyasi (bilish, tushunish, qoʻllash, analiz, sintez, xulosa) asosida ochib berilgan [1].

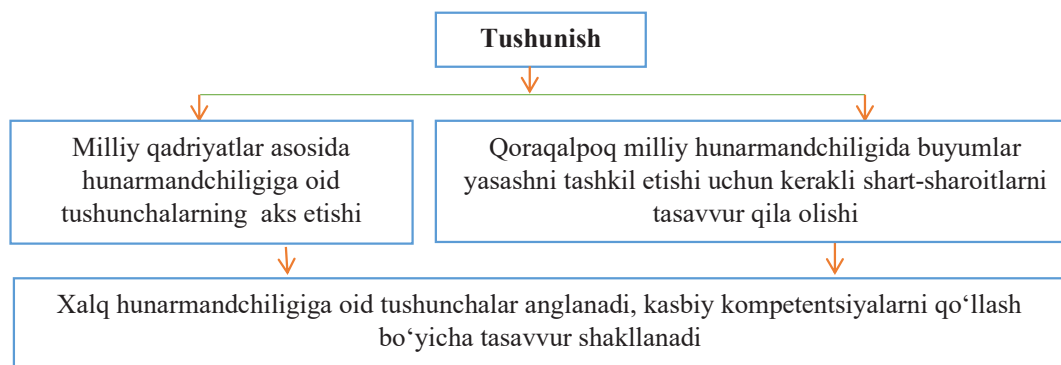
Oʻquv maqsadlarning ushbu olti asosiy kategoriyalarini dars va darsdan tashqari mashgʻulotlar jarayonida boʻlajak texnologik taʼlim oʻqituvchilarning kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi koʻrinishlarini ochib berishga, ushbu kategoriyada boʻlajak texnologik taʼlim oʻqituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish xususiyatlarini namoyon etish kabi oʻquv maqsadlarini ishlab chiqishni nazarda tutadi (2-rasm).

2-rasm. Boʻlajak texnologik taʼlim oʻqituvchilarning oʻquv bilish darajasidagi kompetensiyalarni rivojlantirish kasbiy kompetentligi

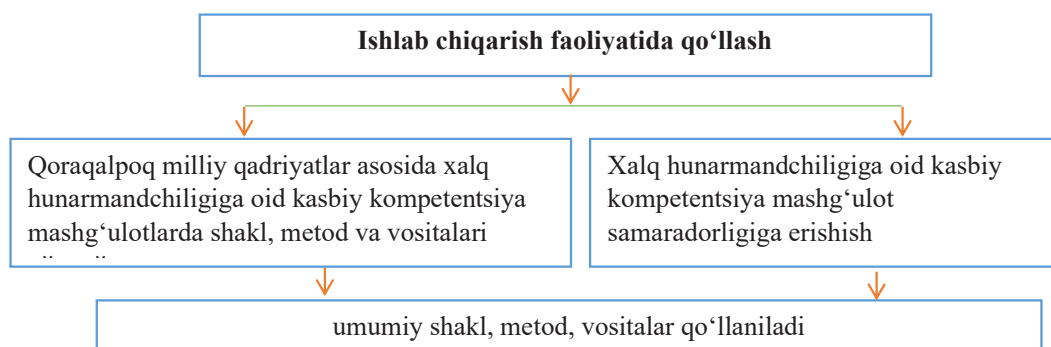
1. Boʻlajak oʻqituvchilarning kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish darslari va amaliy mashgʻulotlarda xalq hunarmandchiligiga oid ishlab chiqarish jarayonlarni tushunishi – ishlab chiqarish operatsiyalarining bir turdan ikkinchisiga oʻzgarishi, kasbiy yondasha olishi, natijalariga taʼsir qiluvchi takliflar kiritish, mashgʻulot jarayonida vaziyatlarning oʻzgarishini nazarda tutadi.

2. Xalq hunarmandchiligiga oid tushunchalar orqali bo‘lajak texnologik ta’lim yo‘nalishi o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishda olingan ko‘nikmalarni amaliyotda qo‘llash, innovatsion ta’lim jarayonida amaliy faoliyat bilan shug‘ullanish, texnologiya darslari va darsdan tashqari mashg‘ulotlarda xalq hunarmandchiligiga oid va mashg‘ulotlarni tashkil etishda optimal shakllar, metodlar va vositalarni qo‘llash ko‘nikma va malakalarini shakllantirish (3-rasm).

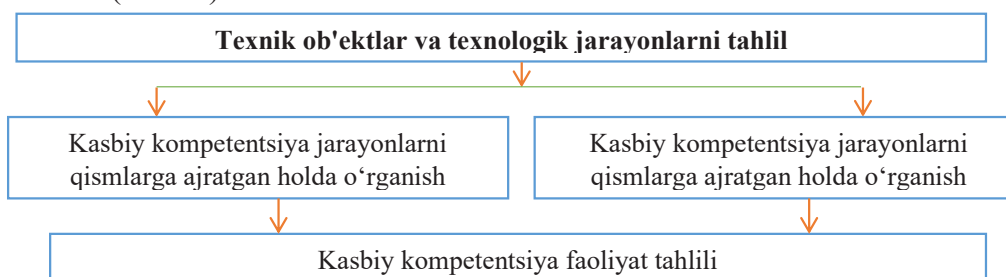
3-Rasm. Xalq hunarmandchiligiga oid va kasbiy kompetensiyalarni joriy etilishini tushunish bo‘yicha kompetentligi

Ushbu faoliyat davomida milliy qadriyatlar asosida xalq hunarmandchiligiga oid amaliy kasbiy faoliyat qoidalari, usullari, shakllari nazariyalari sinab ko‘riladi (4-rasm).

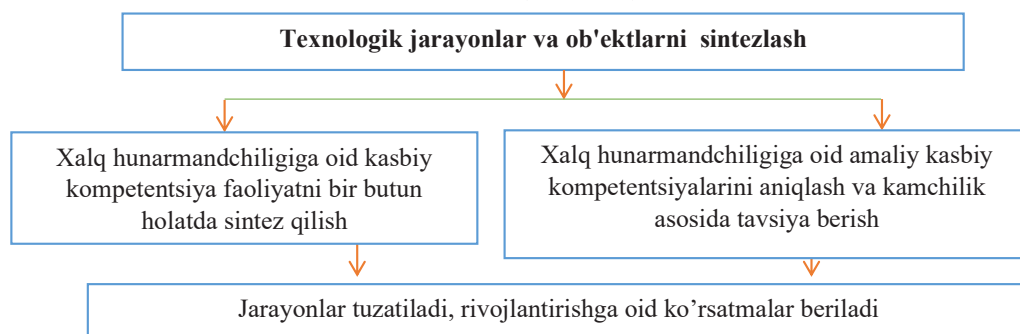
4-Rasm. Bo‘lajak o‘qituvchilarni xalq hunarmandchiligiga oid kasbiy kompetensiya mashg‘ulotlar jarayonda shakl, metod va vositalarni amaliyotda qo‘llash

3. Bo‘lajak texnologik ta’lim o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda faoliyat tahlili orqali jarayonlarni metodik unsurlarini tahlil etish, ularning o‘zaro munosabatlarini o‘rganish va hunarmandchilikka doir kasbiy kompetensiyalar asoslarini o‘zlashtirish, kasbiy tushunchalar mohiyati hamda uning tarkibiy qismlarini bilish talab etiladi (5-rasm).

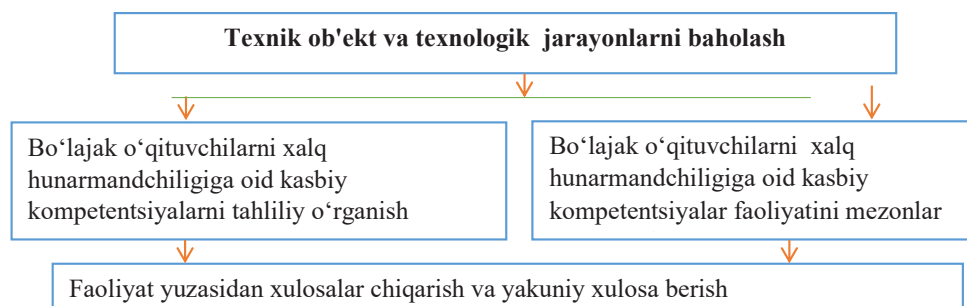
5-Rasm. Bo‘lajak texnologik ta’lim o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda xalq hunarmandchiligiga oid faoliyatining tahlili

4. Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini hunarmandchilikka bog'liq kasbiy kompetensiyalarni takomillashtirishda mashg'ulotlar yordamida talabalarga ta'lim olish jarayonida sohaga oid bilimlarni o'zlashtirishi va kasbiy faoliyatga doir tajribalarga ega bo'lish mexanizmlarini nazarda tutadi (6-rasm).

6-Rasm. Bo'lajak o'qituvchilarni xalq hunarmandchiligiga oid kasbiy kompetensiya faoliyat sintezi

5. Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarni xalq hunarmandchiligiga oid kasbiy kompetensiya faoliyatini baholash, dars va darsdan tashqari amaliy mashg'ulotlar jarayonida egallangan bilimlar, metodlarni qabul qilingan maqsadni hisobga olgan holda baholash (7-rasm).

7-Rasm. Bo'lajak o'qituvchilarni xalq hunarmandchiligiga oid amaliy ijodiy faoliyatini baholash

Blum taksanomiyasi komponentlarini 5112100-texnologik ta'lim yo'nalishining kasbiy va ixtisoslik fanlarini o'qitishda qo'llash ta'lim sifati va samaradorligi oshishiga xizmat qiladi. Chunki, talabalarining fanlardan konspektlar yoki kitoblarni yodlab kelishiga yuqori baho beriladi, bu esa ta'lim oluvchilarni yodlashga o'rgatib qo'yishimizga olib keladi. Blum taksanomiyasi buning aksi bo'lib, talabalar metodik, ilmiy va ommabop manbalardan o'qib o'rgangan axborotlarni tushunishi, amalda qo'llay olishi, amalda qo'llagan bilimlarni analiz, sentiz qilib xulosalar chiqarishlariga o'rgatishlariga imkon beradi. Ta'lim beruvchilar ta'lim oluvchilarning bilimini baholashda komponentlar asosida baholasa natijasi xalq ravnaqiga foyda keltiradigan, yuksak malakali, raqobatbardosh kadrlarni yetishishiga zamin yaratiladi.

Tadqiqot ishimiz jarayonida biz talabalar loyihani muvaffaqiyatli bajarishlari uchun bilishlari lozim bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalar quyidagilardan iborat ekanligini tahlil qildik:

Milliy hunarmandchilik, an'analar va urf-odatlar, kashtachilik, yog'och o'ymakorligi, to'qimachilik, zargarlik, terichilik tasnifini talabalar bilishi lozim:

Talaba ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak: tahlil etish, taqqoslash, tizimlashtirish, umumlashtirish, loyihalash.

Talaba malakalarga ega bo'lishi kerak: individual va hamkorlikda ishlash, kognitiv, evristik,

креатив faoliyat malakalari.

Turlanish belgilari bo'yicha loyihaga tavsif: turi amaliy; fan va mazmun jihatdan ko'lamli bir fan bo'yicha foydalaniluvchi monoloyiha; talabalar o'quv loyiha faoliyatlarini muvofiqlashtirish tavsifi bevosita; ishtirokchilar soni 5 tadan 8 tagacha ishtirokchi bo'lishi mumkin; bajarish muddati qisqa muddatli bir hafta ichida.

Portfolioni to'plash odatda ta'limning birinchi bosqichidanoq boshlanadi va doimiy ravishda nazorat qilib boriladi. "CLEVER portfolio" metodidan to'g'ri foydalanish uchun quyidagi shartlarga rioya qilish talab etiladi:

talabalarga ma'lumotlarni to'plashga va ularni baholashga oid aniq va tushunarli yo'riqnomalar berish kerak (qanday materiallar kiritilishi kerak, qaysilari kiritilmaydi, baholashda qanday ko'rsatkichlar birinchi navbatda e'tiborga olinadi, qaysilari ikkinchi daraja va hokazo); materiallarning tipi va formatlari; baholash usullari va mezonlari.

Bu metod hozircha kam qo'llaniladigan metodlar sirasiga kiradi va asosiy metodlarga qo'shimcha sifatida ishlatiladi. Pedagogik jarayonning tarkibiy qismlaridan biri jarayonni amalga oshirish uchun mashg'ulot kerak bo'ladi. Mazkur modelda mashg'ulotlarni auditoriyada va auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarda amalga oshirish tadqiq etildi.

Xulosa: yuqoridagilardan kelib chiqib, takidlash mumkinki, Upgrade (yuksaltirish) ta'lim metodidan va uning imkoniyatlari nazarda tutilgan; ularni bilish va muqobil foydalanish esa o'z navbatida bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarning kasbiy kompetentsiyalarini milliy qadriyatlar asosida rivojlanishiga tayyorlash, talabalarning fanga oid kasbiy kompetentsiyalarining shakllanishi va rivojlanishiga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

Qo'ysinov O.A. Kompetentli yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorligini rivojlantirish texnologiyalari: Pedagogika fanlari bo'yicha doktorlik (DSc) diss. – Toshkent, 2019. – 200 b.

Sharipov Sh.S. O'quvchilar dizaynerlik ijodkorligi. -T.: Fan. - 2006. 95 b.

Bim-Bad B.M. Педагогический инциклопедический словарь. – М., 2002. –S.109-110